

STATISTICKI PREGLED POLOZAJA DJECE I MLADIH U CRNOJ GORI

NOVEMBAR 2025

Dokument je izrađen u okviru projektnih aktivnosti projekta „Zabrana diskriminacije manjinskih naroda“, koji je realizovan uz podršku donatorske mreže i u partnerstvu NVU Građanski aktivizam, NVU Proaktiv Montenegro i NVU Bljesak.

Projekat je dio zajedničkih napora organizacija civilnog društva i donatora usmjerenih na ključne statističke pokazatelje o položaju djece i mladih u Crnoj Gori, njihovim potrebama, nivou institucionalne podrške i perspektivama, na osnovu najdostupnijih istraživanja iz priloga.

Fokus dokumenta je na mjerljivim nalazima (procenti, udjeli, uzorci, trendovi) i njihovom značenju za javne politike.

1. Svrha dokumenta i izvori

Ovaj dokument objedinjava ključne statističke pokazatelje o položaju djece i mladih u Crnoj Gori, njihovim potrebama, nivou institucionalne podrške i perspektivama, na osnovu najdostupnijih istraživanja iz priloga. Fokus je na mjerljivim nalazima (procenti, udjeli, uzorci, trendovi) i njihovom značenju za javne politike.

Ključni izvori su:

- 1) Studija o mladima Crna Gora - FES/CGO (anketa na uzorku 501 mladih, 14-29 godina).
- 2) Juventas: Samoprocjena ponašanja koje dovodi u sukob sa zakonom među srednjoskolcima (pilot, uzorak 197 učenika).
- 3) Juventas: Analiza istraživanja o djeci i mladima pod institucionalnom zaštitom (kvalitativni uzorci i pregled nalaza).

2. Metodološka napomena i ograničenja

Podaci u nastavku preuzeti su direktno iz navedenih izvora. Potrebno je imati u vidu da se izvori razlikuju po obuhvatu: FES/CGO istraživanje je nacionalna anketa mladih (14-29), dok je Juventas pilot istraživanje sprovedeno u jednoj srednjoj školi (Kotor) i ne predstavlja nacionalni reprezentativni uzorak. Analiza o institucionalnoj zaštiti je prvenstveno kvalitativna i služi da osvijetli iskustva i praznine u sistemu.

3. Demografski profil mladih (14-29)

Osnovne karakteristike uzorka FES/CGO ankete ukazuju na sljedeću strukturu mladih:

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
-----------	------------	-------------------	-------

Velicina uzorka	501	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Starost 14-18	30,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Starost 19-24	37,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Starost 25-29	32,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Region - sjever	26,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Region - centralna regija	50,0 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Region - jug	23,3 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Pol - muskarci	51,0 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Pol - zene	49,0 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Prebivaliste - urbano	58,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Prebivaliste - ruralno	14,1 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Uzorak potvrđuje dominantnu koncentraciju mladih u centralnoj regiji, te većinsko urbano prebivalište. Ove činjenice su važne za planiranje dostupnosti usluga - od obrazovanja i zdravstva do programa zapošljavanja i omladinskih servisa.

4. Životni uslovi i materijalni standard

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Zivi sa barem jednim roditeljem	70,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Zivi sa partnerom/bracnim drugom	17,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Zivi sa djecom	8,0 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Zivi sam/a	6,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Stanovanje kod roditelja je najudobnije rjesenje (medju onima koji ne zive sami)	56,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Zeljeli bi samostalno, ali ne mogu priustiti	36,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Ima dovoljno za osnovne potrebe (hrana/odjeca/obuca)	90,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Moze priustiti neke skuplje artikle (bez auta/stana)	40,4 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Moze priustiti sve za dobar zivotni standard	20,9 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Opasnost od siromastva (18-24)	25,8 %	mladi 18-24	Monstat u FES/CGO, 2024
Opsta stopa nezaposlenosti (2023)	13,1 %	opsta populacija	Monstat u FES/CGO, 2024

Podaci ukazuju na produzeno zavisno stanovanje (kasno napustanje roditeljskog doma) i na izrazen pritisak troskova stanovanja. Materijalni standard vecine je iznad praga osnovne egzistencije, ali je ekonomska samostalnost ogranicena - sto se odrazava na planove za osamostaljivanje, zasnivanje porodice i odluku o ostanku u zemlji.

5. Obrazovanje, kvalitet i integritet

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Trenutno u osnovnom ili srednjem obrazovanju	31,7 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Studenti osnovnih studija	20,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Na magistarskim/doktorskim ili diplomirani (navedeno kao 13,8%)	13,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Nije ukljuceno ni u kakav oblik obrazovanja ili obuke	27,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Potpuno/opste nezadovoljni kvalitetom obrazovanja	37,4 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Neutralan stav o kvalitetu obrazovanja	35,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Smatra da se ocjene i ispiti "kupuju" (potpuno/uglavnom saglasni)	55 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Neodlucni u vezi kupovine ocjena/ispita	18,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Iskustvo srednjoskolskog obrazovanja u inostranstvu	3,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Boravak u inostranstvu radi strucnog obrazovanja/obuke	10,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Visoko obrazovanje u inostranstvu	11,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
-----------------------------------	--------	-------------	---------------

Posebno je vazan nalaz o percepciji korupcije u obrazovanju: vise od polovine mladih smatra da postoje prakse kupovine ocjena i ispita. To podriva povjerenje u sistem, demotivise učenje i pospjesuje osjecaj nepravde i anti-meritokratskih obrazaca.

6. Trziste rada, zaposljivost i prepreke

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Nezaposleni i aktivno traze posao	13,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Angazovani na trzistu rada (povremeni do stalni ugovori)	41,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Nezaposleni, ali trenutno ne traze aktivno posao	32,7 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Strucnost kao veoma/uglavnom vazan faktor za posao	61,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Veze sa ljudima na poloaju kao vazan faktor	42,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Clanstvo u politickoj partiji kao vazan faktor	32,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Mladi smatraju da je zapošljavanje u CG veoma lose ili lose	48,0 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Mladi smatraju da je zapošljavanje u EU veoma lose ili lose	7,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Podaci upućuju na složeno tržište rada: istovremeno postoji vjerovanje u vrijednost znanja, ali i izraženo uvjerenje da su veze i partijska pripadnost značajne. To je ključna prepreka za percepciju pravednosti i može djelovati kao "push" faktor za emigraciju.

7. Mobilnost i emigracione namjere

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Ima barem umjerenu želju da emigrira (6+ mjeseci)	45,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Ne namjerava da emigrira	36,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Mala želja za emigriranjem	12,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Umjerena želja	26,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Jaka želja	9,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Veoma jaka želja	10,0 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Planiraju ostanak u inostranstvu najmanje jednu deceniju (medju onima koji razmišljaju o iseljenju)	22,2 %	potencijalni iseljenici	FES/CGO, 2024
Glavni razlog: poboljšanje životnog standarda	32,4 %	potencijalni iseljenici	FES/CGO, 2024
Glavni razlog: bolje sanse za zaposlenje	18,2 %	potencijalni iseljenici	FES/CGO, 2024
Glavni razlog: vise plate	14,8 %	potencijalni iseljenici	FES/CGO, 2024
Glavni razlog: bolje obrazovanje	11,0 %	potencijalni iseljenici	FES/CGO, 2024
Human Flight and Brain Drain Index (2007-2023)	5,4/10	indeks	The Global Economy u FES/CGO, 2024

8. Dobrobit, vrijednosti i klucne brige

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Srecni, relaksirani i motivisani gotovo svakog/barem vecinu dana	70,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Ne osjećaju se dobro gotovo svakog dana	4,6 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Kod stresa: obično se izoluje	26,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Kod stresa: čeka da prodje	31,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Kod stresa: razgovara sa prijateljima	31,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Nezaposlenost kao najvažnije pitanje u narednoj deceniji	58,9 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Kvalitet javnih usluga (zdravstvo/obrazovanje) kao velika briga	46,3 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Korupcija kao ključni izazov	45,7 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Nejednakost kao veliki problem	38,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Uselj enje kao veliki problem	30,9 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Klimatske promjene kao veliki problem	29,2 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Loš sistem zdravstvene zaštite brine/plasi	85,4 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Nemati posao brine/plasi	80,3 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Zagađenje i klimatske promjene brinu/plase	79 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Obolijevanje od teške bolesti brine	76,3 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Previse useljenika i izbjeglica brine	73 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
---------------------------------------	------	-------------	---------------

9. Gradjansko i politicko ucesce

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Potpuno/uglavnom nezainteresovani za politiku	48,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Veoma/uglavnom zainteresovani za politiku	20,1 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Ne bi prihvatili politicki položaj	48,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Nikad nijesu potpisali peticiju ili podržali politicki apel	69,1 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Nikad nijesu učestvovali u demonstracijama	44 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Vjeruje da interesi mladih nijesu/slabo zastupljeni u politici	57,3 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Vjeruje da su interesi mladih dobro zastupljeni	8,4 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

Glasali na posljednjim izborima	56,8 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Podrška priključenju EU	71,1 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Protivi se priključenju EU	17,5 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Povjerenje u NATO (potpuno/znatno)	22,4 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024
Povjerenje u EU (potpuno/znatno)	37,3 %	mladi 14-29	FES/CGO, 2024

10. Djeca i adolescenti: nalazi iz pilot istraživanja srednjoskolaca (Kotor)

Pilot anketa među srednjoskolicima (N=197) daje uvid u porodične prilike, stilove roditeljstva, slobodno vrijeme i izloženost rizicima kod adolescenata. Iako je uzorak lokalnog karaktera, nalazi su korisni za indikativno mapiranje potreba preventivnih programa u školama.

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Uzorak	197	Srednja pomorska škola Kotor	Juventas, 2021
Odgajaju oba roditelja/staratelja	85,8 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Odgaja jedan roditelj/staratelj	13 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Ocevi zaposleni	79,1 %	srednjoskolci	Juventas, 2021

Majke zaposljene	61,2 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Majke nezaposlene	31,6 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Porodicni prihodi: zarade/honorari/prihod od smjestaja	86,2 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Roditelj udario/osamario/odgurnuo (nekad)	32,1 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Roditelj udara predmetom ili snazno tuce (nekad)	17,7 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Svako vece izlazi	23,7 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Najvise slobodnog vremena sa prijateljima	66,9 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Cesto trenira/bavi se sportom	50,3 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Cesto/ponekad ucestvuje u tucama	37,9 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Prijatelji koriste droge (neki)	31,5 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Ima prijatelja koji preprodaje drogu	15,3 %	srednjoskolci	Juventas, 2021
Smatra jako pogresnim vrijedjanje po vjeri/boji/etnicitetu	94,2 %	srednjoskolci	Juventas, 2021

Nalazi ukazuju na kombinaciju zastitnih faktora (podrska roditelja, sportske aktivnosti, norme protiv diskriminacije) i rizika (fizicko kaznjavanje, tuce, kontakt sa drogom i oruzjem u okruzenju). To

podrazumijeva potrebu za skolskim preventivnim programima, podrskom roditeljstvu i razvojem sigurnih omladinskih prostora.

11. Djeca i mladi pod institucionalnom zaštitom: uvidi i mjerljivi pokazatelji

Juventas analiza fokusira se na djecu i mlade koji odrastaju u sistemu formalnog zbrinjavanja i na izazove tranzicije u samostalan život. Klasični statistički indikatori su ograničeni, jer je pristup kvalitativan, ali se izdvajaju važne činjenice o uzorcima i obuhvatu terenskog rada.

Indikator	Vrijednost	Populacija/uzorak	Izvor
Intervjuisani mladi koji su napustili institucionalni smještaj	9 (5 mladića, 4 djevojke)	uzrast 18-20	Juventas, 2023
Završena srednja škola među intervjuisanimima	N=6	od 9 intervjuisanih	Juventas, 2023
Bez završene srednje škole	N=3	od 9 intervjuisanih	Juventas, 2023
Učesnici fokus grupe mladih koji se pripremaju da napuste smještaj	11 (5 M, 6 Z)	uzrast 15-18	Juventas, 2023
Period projekta podržane analize	2022-2023	projekat nakon COVID-19	Juventas, 2023

Kroz iskustva mladih i strucnih radnika izdvajaju se potrebe za: ranijom pripremom za osamostaljivanje, dostupnim mentorstvom i psiholoskom podrskom, podrskom pri zaposljavanju i stanovanju, te koordinacijom izmedju institucija (socijalna i djecja zastita, obrazovanje, zdravstvo, zavod za zaposljavanje, lokalne samouprave).

12. Zakljucna sinteza potreba i perspektive

Sinteza statistickih nalaza pokazuje da mladi u Crnoj Gori zive pod izrazenim pritiscima nesigurnosti (zaposlenje, javne usluge, korupcija) i da znacajan dio razmislja o emigraciji. Istovremeno, biljezi se oprezni optimizam (81 % vjeruje da ce njihova licna buducnost biti bolja) i jaka podrška evropskim integracijama (71,1 %). Kod adolescenata se isticu potrebe za sistematskom prevencijom nasilja, jacanjem roditeljskih kompetencija i kvalitetnim programima slobodnog vremena.

Prioriteti za institucije i donosiocce odluka, izvedeni iz nalaza, su:

- Programi zaposljavanja i praksama zasnovane na vjestinama, uz suzbijanje kljentelizma i neformalnih barijera.
- Integritet obrazovanja (transparentne procedure ocjenjivanja, borba protiv korupcije, podrška kvalitetu nastave).
- Jacanje omladinskih i skolskih servisa mentalnog zdravlja i psiho-socijalne podrške.
- Stanovanje za mlade: modeli subvencionisanog najma, podrška prvoj nekretnini i socijalno stanovanje za ranjive grupe.
- Prevencija nasilja i rizicnih ponasanja kod adolescenata: programi u skolama, rad sa roditeljima i bezbjednosne politike u zajednici.
- Tranzicijska podrška mladima koji napustaju institucionalnu zastitu (stanovanje, mentorstvo, stipendije, zaposljavanje).

- Povećanje participacije mladih: lokalni omladinski savjeti, budžetske linije za omladinske inicijative, medijska pismenost i građansko obrazovanje.

Bibliografija (izvori iz priloga)

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) / Centar za građansko obrazovanje (CGO). 2024. Studija o mladima: Crna Gora - Suočavanje sa nesigurnostima u tradicionalnim okvirima. Podgorica.

Juventas. 2021. Rezultati pilot kvantitativnog istraživanja: Samoprocjena ponašanja koje dovode u sukob sa zakonom među srednjoskolcima u Crnoj Gori. Podgorica.

Juventas. 2023. Analiza istraživanja o položaju djece i mladih pod institucionalnom zaštitom. Podgorica.